

Én solmilliard og
virkemiddelpakke
for solkraft

ZERO

Publisert av Zero Emission Resource Organisation (ZERO)
Mars 2026.

Layout

Nora Presttun Hindenes/ZERO

Skrevet av

Synnøve Skjelle Andresen, Anne Marit Post-Melbye,
Ane Breivik, Elisabeth Bergskaug.

Om ZERO

ZERO er en uavhengig, ideell organisasjon. Vi utvikler og fremmer konkrete klimaløsninger, som gir grunnlag for ny politikk og satsinger i næringslivet. Klimasaken er vår eneste oppdragsgiver.

Kontakt

Zero Emission Resource Organisation
Youngstorget 1
0181 Oslo
Telefon: 922 96 200
E-post: zero@zero.no
Org.nr.: 984 143 028

www.zero.no

Norge trenger mer solkraft

For å redusere norske klimagassutslipp kreves betydelig mer kraft enn dagens produksjon. Zerorapporten 2025 viser at vi trenger 23 TWh ny kraft innen 2030 og 38 TWh innen 2035, for å redusere utslippene med hhv. 49 og 68 prosent. Ny kraft trengs hovedsakelig til elektrifisering av petroleum, transport og industri. Disse sektorene krever stabil tilgang på strøm, men med dagens installasjonstrend er det usikkert om Norge vil ha tilstrekkelig kapasitet.

Utbyggingen av ny kraft i Norge har nærmest stoppet opp. De fleste større vannkraftprosjektene er allerede realisert, vindkraft møter sterk lokal motstand, og havvind ligger flere år frem i tid. Dermed peker solkraft seg ut som en av de raskeste, mest arealeffektive og samfunnsøkonomisk gunstige alternativene for ny fornybar produksjon. Lokal energiproduksjon fra sol i kombinasjon med batterier kan også bidra til å styrke beredskapen, ved å redusere sårbarheten for strømbrudd, avlaste strømmettet og bidra til å opprettholde strømforsyning.

Likevel har vi bygd ut lite solkraft. Ved inngangen av 2024 hadde Norge rundt 0,45 TWh installert solkraft, og ifølge beregninger fra NVE vil dagens virkemidler bare ta oss til 2 TWh i 2029. Det er langt unna Stortingets mål om 8 TWh solkraft innen 2030. Men potensialet er betydelig.

Multiconsult og Solenergiklyngen anslår et teknisk-økonomisk potensial på opptil 6 TWh fra bakkemonterte anlegg på grå arealer. Det teoretiske potensialet for sol på bygg er betydelig større, men avhenger av flere ulike faktorer som solforhold, takets bæreevne, kapasiteten i strømmettet og lagringsmuligheter.

For å utløse mer solkraft trenger vi bedre og flere virkemidler. De siste årene har svært volatile strømpriser, norgespris-ordningen og endringer i Enova-støtte bidratt til å dempe interessen for solkraft for husholdninger. Ustabile rammevilkår og manglende forutsigbarhet gjør også solkraft mindre attraktivt for andre aktører. Solbransjen sliter, og flere har slått seg konkurs eller hatt kraftige nedbemanninger det siste året.

ZERO foreslår en virkemiddelpakke for å få fart på solkraftutbyggingen før flere aktører går konkurs og Norge mister solkompetansen vi sitter på. Virkemiddelpakken består av både nye virkemidler og virkemidler som bygger på eksisterende politikk. I tillegg oppfordrer ZERO til å rette virkemidler direkte mot idrettsanlegg og landbruket. Det er to sektorer med stort potensiale, men som krever dedikerte virkemidler for å få utløst ny solkraft.

ZERO mener at for å oppnå ønsket effekt bør det settes av en milliard kroner som fordeles på de ulike virkemidlene i pakken. Sammenlignet med hva Norge bruker årlig på strømstøtte og Norgespris, er dette et lavt beløp. enkeltindivider, på bakgrunn av om det er vei eller bane som er mest tilgjengelig.

Del 1: Nye virkemidler

1. Støtteordning for sol på grå arealer

Forslag: 250 millioner kroner over statsbudsjettet til en pilotutlysning, som henter erfaringer fra markedet.

For å ivareta naturhensyn og unngå konflikt, bør større bakkemonterte solkraftanlegg plasseres på allerede nedbygde områder, såkalte grå arealer. Utfordringen i dag er at grå arealer ofte er dyrere å ta i bruk enn et urørt eller lite påvirket område. En støtteordning er derfor nødvendig for å prioritere solkraftutbygging på grå arealer.

En støtteordning kan innrettes på ulike måter. Det mest effektive er en auksjonsordning. Først må grå arealer av en viss størrelse, med gode forhold for bakkemontert sol velges ut. Dette kan for eksempel gjøres av NVE, med utgangspunkt i kartet for grå arealer som Miljødirektoratet nylig lanserte. Når egnede områder er valgt ut, gjennomføres det konkurransebaserte auksjoner for områdene, tilsvarende auksjonene som har vært for havvind tidligere. På den måten tildeler myndighetene støtte eller

kontrakter til produsenter av solenergi på en konkurransebasert og kostnadseffektiv måte, og sørger for at de beste prosjektene får utnyttet arealene. Dette vil fremme utbygging av fornybar energi på grå arealer, samtidig som man sikrer lavest mulig pris for samfunnet.

Et annet alternativ er at solaktøren og grunneier sammen kan søke støtte i et fond. I stedet for at staten bruker tid og ressurser på å forhåndsdefinere egnede områder, legges ansvaret for å finne, dokumentere og modne egnede prosjekter til aktørene som faktisk ønsker å bygge dem. Det kan gi raskere oppstart, mindre byråkrati og en tydeligere kobling mellom risiko og initiativ. Samtidig forutsetter ordningen en klar og etterprøvbar definisjon av grå arealer, slik at konkurransen skjer på like vilkår og at støtten faktisk utløser prosjekter på de riktige arealene. Fondet kan for eksempel forvaltes av Enova og fungere som en konkurransebasert støtteordning for grå arealer. Støtten kan gis som en prosentvis sats basert på MWp, slik at de mest kostnadseffektive prosjektene prioriteres.

2. Støtteordning for solceller og batterilagring kombinert

Forslag: 250 millioner kroner til en egen støtteordning hos Enova, i tillegg til eksisterende bevilgninger.

Kombinasjonen av sol og batteri gir høy systemnytte, både gjennom økt egenforbruk og redusert belastning på strømnettet. Med mer solkraft i systemet vil vi også få mye produksjon av sol midt på dagen, da behovet for strøm er lavere. Uten lagringsmuligheter vil mye av denne solkraften presses ut på nettet samtidig, og skape utfordringer for nettoperatoren. Med tilknyttet batteri kan energien isteden lagres og flyttes til perioder med høyere verdi og høyere forbruk. Lokal lagring kan derfor utsette eller redusere behovet for kostbare oppgraderinger i distribusjonsnettet, noe som på sikt kan dempe nettleien.

Batterier er fortsatt kostbare, noe som gjør støtte nødvendig for å utløse investeringer. Tiltaket innebærer en støtteordning for solceller og batterilagring kombinert, med forslagsvis støtte på 20 prosent for næringsbygg og 30 prosent for husholdninger, borettslag og sameier. Målet er å stimulere til samtidige investeringer i sol og lagring for økt egenforbruk og bedre netthåndtering. Ordningen kan forvaltes av Enova, og bygge på eksisterende støtteordninger. Støtteordningen er et langsiktig og strategisk virkemiddel som kan bidra til både fleksibilitet og energisikkerhet.

Det bør stilles krav til smart styring slik at batteriene bidrar til effektutjevning, egenforbruk og mulighet for nødstrøm. I tillegg må det utvikles tekniske standarder og veiledning for installatører. Ordningen kan utformes som investeringsstøtte per installert kWh eller kWp, med kostnads- og volumtak for å begrense statens utgifter.

Erfaringer fra Sverige viser at støtte til batterier sammen med solkraft har fungert godt over tid, og at slik lagring kan bidra til å balansere nettet, særlig dersom den på sikt kobles mot Nord Pool eller andre fleksibilitetsmarkeder.

Del 2: Oppfølging av eksisterende politikk

3. Krav om sol på offentlige bygg og næringsbygg over 250 m²

Det bør stilles krav om installasjon av solceller på nye næringsbygg og offentlige bygg over 250 m², samt ved større rehabiliteringer der det er teknisk mulig og samfunnsøkonomisk lønnsomt. Kravet er i tråd med RepowerEU og bygger videre på forslaget i ny Byggteknisk forskrift (TEK) om at nye bygg over 500 m² skal være solklare. En slik innstramming vil sikre at Norge ligger i forkant av EUs innfasing, samtidig som regelverket harmoniseres med europeiske krav.

Kravet kan forankres i TEK. Direktoratet for byggkvalitet (DiBK) utformer det tekniske regelverket, mens kommunene håndterer saksbehandlingen gjennom eksisterende byggesaksprosesser. Det bør åpnes for unntak for verneverdige bygg, bygg med dokumenterte tekniske begrensninger og tilfeller der installasjon gir uforholdsmessig høye kostnader. Tydelig veiledning til både utbyggere og kommuner vil være avgjørende for en effektiv og forutsigbar praktisering.

Et slikt krav gir langsiktig forutsigbarhet for solbransjen og stimulerer til standardisering, innovasjon og volumvekst – særlig innen bygningsintegreerte løsninger. Det skaper en jevn og stabil prosjektstrøm som bygger kompetanse og kapasitet i hele verdikjeden, fra prosjektering til installasjon.

Selv om innføringen må tilpasses EUs tidslinje, er et tidlig politisk vedtak om krav viktig for å utløse investeringer og markedstilpasning i tide. Vedtak innen få år vil gi merkbare effekter frem mot 2030 og 2035. Nybyggmarkedet alene representerer et betydelig potensial og kan bidra med flere titalls nye MW årlig. Solceller er dessuten mest kostnadseffektive når de innlemmes i byggefasen, der merkostnaden er lavere enn ved etterinstallasjon. Over byggets levetid reduseres energikostnadene, samtidig som eiendomsverdien kan øke.

Innføringen bør koordineres tett med EU-prosessen og erfaringene fra kommende endringer i TEK, slik at implementeringen blir effektiv, forutsigbar og godt forankret i byggenæringen.

4. Fastprisordning på salg av overskuddsstrøm

Forslag: 250 millioner kroner årlig over statsbudsjettet.

I dag er det mest lønnsomme å bruke egenproduserte strøm til eget forbruk, ettersom man slipper alle påslag som nettleie og elavgift. Plusskundestatistikk fra NVE viser at bedrifter med solceller bruker omtrent 70–75 prosent av strømmen selv. For huseierne er det derimot vanskelig å benytte en så stor andel av strømmen. Dette skyldes både at størrelsen på anleggene har økt de siste årene, og at solceller er mest produktive på dagen, mens folk er på jobb. Da selges overskuddsstrømmen fra huseierne til spottpriis, mens de kjøper tilbake strømmen til en dyrere pris når de kommer hjem.

For å sørge for at flest mulig tak og vegger som egner seg for sol blir utnyttet, også av privatpersoner, er det nødvendig med bedre rammevilkår og forutsigbarhet for salg av overskuddsstrøm. I budsjettenigheten for 2026 ble det enighet om en utredning av fastprisordning på salg av solstrøm. En fastprisordning gir produsenter av solkraft en fast og forutsigbar pris for overskuddsstrøm de leverer til nettet. Et slikt virkemiddel har vært avgjørende for solkraftvekst i flere europeiske land. Målet er stabile og lønnsomme rammevilkår som gjør investeringer i solkraft attraktive for både husholdninger og bedrifter.

Et fastprisnivå som faktisk gir økonomisk gevinst vil insentivere overskuddsproduksjon, øke volumet og styrke verdikjeden for solkraft. Samtidig må ordningen ha klare rammer for statens kostnader, med budsjett-tak og justeringsmekanismer som trer inn ved svært lave markedspriser. Det er likevel viktig at en utredning tar for seg flere ulike prisnivåer enn bare fastpris tilsvarende norgespris, for å sørge for at riktig fastprisnivå velges. Flere aktører peker på at 50 øre per kWh ikke vil være nok til å øke investeringsviljen.

Ordningen kan administreres av Enova i samarbeid med kraftmarkedets aktører, bygge på eksisterende oppgjørsmødeller og evalueres jevnlig i takt med teknologi- og markedsutviklingen. Erfaringer fra Tyskland og Nederland viser at lignende modeller reduserer risiko og har vært sentrale for solkraftvekst i tidlige faser.

Del 3: Idrettsanlegg og landbruket

Forslag: 250 millioner kroner til støtteordninger for idrettsanlegg og landbruket gjennom Enova, i tillegg til allerede eksisterende midler.

Enkelte sektorer har et betydelig, men i dag lite utnyttet potensial for solkraft. Dette gjelder særlig landbruket og idrettsanlegg, som begge har store, ubrukte takflater og begrensede naturkonflikter ved utbygging. Samlet kan disse takarealene bidra med anslagsvis 5,5–7,5 TWh ny fornybar kraftproduksjon. Selv om både landbruket og idrettsanleggene har et betydelig teknisk potensial for solkraft, skiller disse sektorene seg ofte fra kommersielle aktører når det gjelder organisering, økonomi og investeringskapasitet. Generelle virkemidler treffer derfor i begrenset grad, og uten sektortilpassede ordninger vil store deler av potensialet forbli utløst. Målrettede virkemidler mot disse sektorene vil derfor kunne gi et vesentlig bidrag til kraftproduksjonen, samtidig som de støtter lokal verdiskaping.

1. Konkurransebasert støtte for solkraft i landbruket

Landbruket har store takflater på driftsbygninger som i liten grad er tatt i bruk

til solenergiproduksjon. En fersk rapport fra Multiconsult anslår at utnyttelse av tilgjengelige takarealer i landbruket alene kan gi et solkraftpotensial på 5-7 TWh. Sektoren står i tillegg foran en elektrifisering, blant annet fra økt bruk av elektriske maskiner og traktorer. En egen, konkurransebasert støtteordning for solkraft i landbruket, forvaltet av Enova, kan bidra til å utløse investeringer. Ordningen kan innrettes med et øvre støttetak og planlagt nedtrapping for å sikre kostnadseffektivitet.

2. Rettighetsbasert støtte for solkraft på idrettsanlegg

Idrettsanlegg representerer et annet viktig, men utnyttet potensial for solkraft. En kartlegging gjennomført av Hafslund Rådgivning anslår et potensial på minst 0,5 TWh innen 2030. Solkraft på idrettsanlegg vil ha høy synlighetsverdi, sterk lokal forankring og gi positive ringvirkninger i lokalsamfunnene. Støtteordningen kan deles i to: en rettighetsbasert støtte for mindre prosjekter, og en konkurransebasert ordning for større prosjekter. Virkemiddelet vurderes som tverrpolitisk attraktivt, uten vesentlige naturkonflikter, og administrativt enkelt å gjennomføre.

ZERO